

Sygn. akt I ACa 1290/19

Sygn. akt I ACz 1788/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel (spr.)
Sędziowie:	SSA Robert Jurga SSO del. Bartosz Pniewski
Protokolant:	Iwona Mrazek

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2021 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa P. M., A. S. i T. M.

przeciwko(...) Bank (...)S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 22 października 2019 r. sygn. akt I C 821/18

oraz na skutek zażalenia adwokata M. P. na postanowienie zawarte w punkcie II opisanego wyżej wyroku

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Nowym Sączu adwokatowi M. P. prowadzącemu Kancelarie Adwokacką przy ul. (...) w N. kwotę 10.800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych), w tym podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu;**
- 2. oddala zażalenie w pozostałej części;**
- 3. oddala apelację;**
- 4. zasądza od powodów solidarnie na rzecz strony pozwanej kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 5. przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Nowym Sączu adwokatowi M. P. prowadzącemu Kancelarie Adwokacką przy ul. (...) w N. kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych),**

w tym podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Robert Jurga SSA Paweł Rygiel SSO del. Bartosz Pniewski

sygn. akt I ACa 1290/19

I ACz 1788/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 stycznia 2021 r.

Powodowie, T. M., P. M. oraz A. S. domagali się zasądzenia od strony pozwanej Banku (...) S.A. we W. kwoty – po ostatecznym sprecyzowaniu żądania – 1.465.922 zł z odsetkami, a to tytułem odszkodowania za bezprawne zamieszczenie informacji w systemie informacji (...) o rzekomym zadłużeniu każdego ze (...) spółki (...) (T. M. i A. S.), skutkiem czego wspólnicy spółki doznali szkody szczegółowo opisanej w pozwie.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo i zasądził od powodów na rzecz strony pozwanej koszty procesu. Nadto Sąd przyznał adw. M. P. kwotę 8.856 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu.

Sąd I instancji ustalił, że powodowie T. M. i A. S. prowadzili działalność gospodarczą pod firmą (...) s.c. z siedzibą w N.. Ich firma miała dobrą reputację. Nie miała trudności finansowych. Na bieżąco regulowała swoje należności wobec kontrahentów, dzięki czemu mogła realizować płatności odroczone za towar oraz wobec podmiotów publicznoprawnych. Do 14 lipca 2017 roku nie zalegała w opłatach podatków i opłacaniu składek w ZUS-ie. Powodowie w ramach swojej firmy brali udział w licznych targach, konkursach. Działali charytatywnie i w ramach wolontariatu.

W dniu 28 kwietnia 2016 r. tak T. M. jak i A. S. zawarli jednobrzmiące umowy z pozwanym Bankiem o kredyt gotówkowy. Każde z nich, na podstawie w/w umów, uzyskało kredyt w kwocie 120.000 zł z przeznaczeniem na finansowanie bieżących potrzeb konsumpcyjnych lub na inny dowolny cel. Zgodnie z § 8 umowy, w przypadku powstania zaległości w spłacie raty kredytu lub odsetek Kredytobiorca był zobowiązany do ich niezwłocznego uregulowania, zaś Bank o powstaniu zaległości miał obowiązek zawiadomienia pisemnie Kredytobiorcy i osób będących dłużnikami Banku z tytułu zabezpieczenia kredytu wyznaczając jednocześnie termin do dobrowolnej spłaty. Zgodnie z § 17 umowy Bank mógł - na podstawie art. 105 ust. 4 d Prawa bankowego - za pośrednictwem (...)S.A. przekazać do instytucji finansowych, będących podmiotami zależnymi od banków informacje o zobowiązaniach powstałych z tytułu umowy, a związanych z wykonywaniem czynności bankowych. Możliwość udostępnienia wskazanych danych mogła nastąpić wyłącznie wówczas, jeśli – łącznie - zobowiązanie powstało z tytułu umowy o kredyt konsumencki, łączna kwota zobowiązań wynosi co najmniej 200 zł, zobowiązanie jest wymagalne od co najmniej 60 dni, upłynął co najmniej miesiąc od wysłania przez Bank listem poleconym albo doręczenia do rąk własnych wezwania do zapłaty zawierającego ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura.

W związku z obsługą kredytu T. M. i A. S. zawarli jednocześnie umowy rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego, służącego do obsługi spłaty kredytów. Do rachunków otrzymali drogą pocztową karty płatnicze. Przy zawarciu umów zostali poinformowani, iż je otrzymają, ale nie muszą nich korzystać i ich aktywować. Nie została im udzielona wówczas informacja o tym, iż w związku z ich wydaniem pobierana będzie od nich systematycznie opłata oraz w jaki sposób mają ją uiszczać.

T. M. i A. S. spłacali raty kredytów zgodnie z ustaleniami umowy. Niekiedy wpłaty były wykonywane z niewielkim opóźnieniem.

Następnie Sąd poczynił ustalenia, z których wynika, iż pozwany Bank, na rachunkach w/w powodów, dokonywał potrąceń i naliczeń także z tytułu „opłata prowizja za kartę”, nie informując ich o tym. Na skutek tego na rachunkach powstawały kilku - kilkudziesięciozłotowe zaległości, o których powodowie nie wiedzieli. W 2016 r. i na początku 2017 r. nie byli informowani przez Bank o zaległości w zapłacie raty wynikającej z pobrania opłat za kartę płatniczą, nie otrzymywali monitów telefonicznych czy elektronicznych bądź pisemnych wezwań do zapłaty z tego tytułu w 2016 i na początku 2017 roku. Pierwsze sms-y dotyczące zaległości płatności rat Bank wysłał powodce T. M. w lutym 2017 r., a A. S. w marcu 2017 r. Pomimo tego pozwany zamieszczał systematycznie informacje w systemie informacji (...), które dotyczyły kredytów powodów, a z dniem 30 sierpnia 2016 r. w dziale „daty, płatności i statusy rachunków” kredyty powodów uzyskały najgorszy status płatności z uwagi na zaległości w przedziale od 31-90 dni. Działo się tak pomimo tego, że w okresie od kwietnia do grudnia 2016r. zaległości w spłacie samego kredytu wynosiły od 3-5 dni.

Sąd poczynił dalej ustalenia dotyczące sytuacji spółki powodów w drugiej połowie 2016 r. Powodowie realizowali wówczas inwestycję - budowę budynku handlowego przy ul. (...) w N., kredytowana ze środków uzyskanych w ramach umowy kredytu inwestycyjnego (...) z dnia 30 listopada 2015 r. zawartej z (...) S.A. Spłata tego kredytu (zależności głównej i odsetek, kosztów i świadczeń ubocznych) była zabezpieczona hipoteką umowną łączną do kwoty 3.247.500 zł. Powodowie potrzebowali dodatkowych środków na wykonanie parkingu i monitoringu, w związku z czym jesienią 2016 r. T. M. wystąpiła do (...)Banku o udzielenie kredytu w wysokości 300.000 zł na ten cel jesienią 2016 roku. Wówczas dowiedziała się, że kredytu nie uzyska, albowiem w systemie (...) S.A. (...) widnieje informacja o istniejącej zaległości. Dopiero wtedy powodowie uzyskali wiedzę o sposobie postępowania pozwanego Banku i o tym, że zaległość ta (w związku z naliczeniami prowizji za kartę) wynosi 32 zł.

W związku z trudnością w uzyskaniu kredytu na finansowanie dalszej działalności spółki, w dniu 30 września 2016 roku powódka T. M., działając imieniem własnym i syna P. M., zawarła z A. S. - jako współnicy spółki cywilnej (...) z siedzibą w N., porozumienie, w ramach którego dokonali zmiany umowy spółki w ten sposób, iż za zgodą dotychczasowych współników P. M. przystąpił do spółki cywilnej a powódka wypowiedziała swój udział i wystąpiła ze spółki cywilnej. Jednocześnie w związku z przystąpieniem do spółki P. M. i wystąpieniem T. M. dokonano zmiany nazwy spółki. Zmiana ta była podyktowana tym, że P. M. miał zdolność kredytową, nie był tak jak T. M. i A. S. wpisany do (...).

W dniu 4 listopada 2016 roku T. M. darowała P. M. cały swój udział (1/2 części) w nieruchomości obj. kw nr (...) tj. działkach nr (...), która była obciążona hipoteką umowną w kwocie 390 000 zł na zabezpieczenie pożyczki oraz w kwocie 592 500 zł na zabezpieczenie spłaty umowy kredytu (...) z dnia 28 kwietnia 2016 roku.

T. M. wstąpiła do spółki z powrotem w miejsce brata A. S. w dniu 5.06.2017 roku. Obecnie działalność spółki cywilnej (...) od tej daty prowadzą P. M. i T. M.. A. S. zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej z dniem 5 czerwca 2017 r. Piętrzące się problemy finansowe spółki niekorzystnie wpłynęły na jego stan psychiczny.

Sąd wskazał także, że w 2018 roku T. M. z prowadzonej działalności gospodarczej osiągnęła przychód 449.796,60 zł, poniosła koszty uzyskania przychodu na 474.728,46 zł, co skutkowało startą 24.931,86 zł. W 2018 roku P. M. z prowadzonej działalności gospodarczej osiągnął przychód 449.796,60 zł, poniósł koszty uzyskania przychodu na 474.728,46 zł, co skutkowało startą 24.931,86 zł. W okresie od stycznia do maja 2015 roku przychód spółki cywilnej (...) wyniósł 196.945,35 zł, a wydatki 182.401,61 zł. W 2018 roku przychód ten wynosił 896.106,27 a wydatki 654.992,46 zł, natomiast w 2017 roku przychód wynosił 1.344.422,64 zł, a wydatki 861.957,92 zł. W roku 2016r. spółka osiągnęła dochód w kwocie 151.149,96 zł, z tego na jednego współnika przypadło 75.574 zł rocznie i 6.297,91 zł miesięcznie.

Sąd poczynił wreszcie szczegółowe ustalenia dotyczące planów powodów w związku z ukończeniem inwestycji budowy budynku handlowego przy ul. (...) w N., korzyści i dochodów jakie z tym wiązali, ich plany dotyczące prowadzonej produkcji tekstylnej. Wskazał na fakt zawarcia przez współników spółki umowy pożyczki z (...) na kwotę 250.000 zł; na to, że przez opóźnienie w oddaniu lokali użytkowych pod wynajem część potencjalnych najemców wycofała się ze współpracy z powodami, skutkiem czego nie osiągnęli dochodów z najmu, przez co z kolei mieli trudności w

splatach zaciągniętych rat kredytowych w różnych instytucjach, m.in. linii kredytowej w (...) SA; na to, że Bank (...) nie przedłużył im linii kredytowej, to z kolei przełożyło się na zachwianie płynności finansowej spółki; na to, że w związku z trudnościami finansowymi i zadłużeniem z tytułu umowy kredytu z dnia 30 listopada 2015 r. świadczenie z tej umowy stało się wymagalne; że również (...) Bank SA pismem z dnia 6 listopada 2018 r. informował powodów o wymagalności kwoty 108.209,84 zł z tytułu niewykonania umowy ugody; że w związku z zainwestowaniem środków obrotowych spółki w ukończenie inwestycji i spłatę zobowiązań pożyczkowych powodom brakowało środków na zakup produktów do kontynuacji produkcji tekstylnej; że powodowie zlecieli opracowanie projektu naprawczego dla poprawy sytuacji ekonomicznej spółki (...). Sąd odnotował także okoliczności dotyczące wypowiedzenia im umowy pożyczki przez (...), jak też szczegółowo przedstawił katalog postępowań sądowych oraz administracyjnych postępowań egzekucyjnych prowadzonych przeciwko powodom w związku z istniejącymi zadłużeniami.

Wreszcie Sąd wskazał, że powódka T. M. w pozwie skierowanym przeciwko Bankowi (...) S.A. we W. (aktualnie pozwany (...) Bank (...) S.A. w W.) domagała się zasądzenia kwoty 20.189,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami, tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną jej z tytułu nienależytego wykonania umowy kredytu, ponieważ nie została poinformowana zgodnie z umową o powstaniu niedopłaty i tym samym zaległości w spłacie kredytu, co w efekcie skutkowało umieszczeniem informacji o zaległości w (...). Wywodziła, że z tego powodu nie mogła otrzymać kredytu na finansowanie prowadzonej inwestycji dlatego udziały w spółce przeniosła na rzecz syna by w ten sposób spółka i wspólnicy odzyskali zdolność kredytową. Wskazała że poniosła szkodę, która obejmuje utracony dochód w wysokości 17 592,26 zł za okres od listopada 2016 roku do maja 2017 roku w związku z koniecznością wystąpienia ze spółki oraz koszty aktu notarialnego (2 596,90 zł). Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w N. zasądzone od strony pozwanej na jej rzecz kwotę 20.174,40 zł z odsetkami.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy ocenił zgłoszone roszczenie jako bezzasadne.

Po poczynieniu rozważań co do przesłanek określonych art. 471 k.c. Sąd odnotował, że zgodnie z art. 361 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W ocenie Sądu w sprawie nie została spełniona przesłanka wykazania adekwatnego związku przyczynowo – skutkowego pomiędzy bezprawnym działaniem strony pozwanej (zawiadomieniem (...) o rzekomym zadłużeniu) a szkodą powodów (utrata i brakiem dochodu z prowadzonej działalności gospodarczej). Sąd odkreślił, iż związek ten został przerwany choćby przez to, że powodowie nie wykazali przyczyn, dla których P. M. nie uzyskał kredytu na dokończenie inwestycji (w sytuacji, w której wstąpił on do spółki w miejsce powódki właśnie dla uzyskania finansowania, które zostało odmówione pozostałym, dotychczasowym wspólnikom), skoro powodowie twierdzą, iż przyczyną ich trudności finansowych było nie ukończenie tej inwestycji na skutek odmowy udzielenia im finansowania kredytowego.

Sąd Okręgowy wskazał także, że powodowie błędnie sformułowali żądanie pozwu jako żądanie zapłaty na ich rzecz solidarnie, skoro dochodzona przez nich wierzytelność jest podzielna.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

W pkt II opisanego wyżej wyroku Sąd Okręgowy przyznał od Skarbu Państwa adv. M. P. kwotę 8.856 zł, w tym 1.656 zł podatku VAT, z tytułu wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu. W uzasadnieniu wskazał, że podstawą tego rozstrzygnięcia jest § 8 pkt 7 w zw. z § 4 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Od wyroku oddalającego powództwo apelację wnieśli powodowie zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to:

- art. 361 k.c. oraz art. 471 k.c. poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy zgromadzony materiał dowodowy nie dawał podstaw do stwierdzenia, że wstąpienie do spółki powoda P. M. doprowadziło do przerwania adekwatnego

związku przyczynowego pomiędzy szkodą powodów a nienależytym wykonaniem zobowiązania przez stronę pozwaną w stosunku do A. S. i T. M.;

- art. 864 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w efekcie błędne uznanie, że powód P. M. mógł samodzielnie starać się o kredyt bankowy w momencie gdy wszedł do spółki;

- art. 875 k.c. przez jego zastosowanie i w efekcie błędne uznanie, że dochodzona przez powodów wierzytelność jest podzielna i nie dotyczy czynności zachowawczych tj. zmierzających do zachowania wspólnego prawa;

- art. 863 k.c. oraz art. 381 k.c. poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy w sprawie po stronie wspólników zachodzi wspólność łączna majątku rozumowanego jako mienie, w skład którego wchodzi prawa majątkowe przysługujące niepodzielnie wszystkim wspólnikom, a zatem również i wierzytelności wynikające ze stosunków cywilnoprawnych, a z racji tego, że umowa spółki trwała, dochodzona pozwem kwota winna być zasądzona do niepodzielnej ręki powodów.

Apelujący zarzucili także naruszenie przepisów postępowania tj. art. 72 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c. w zw. z art. 73 § 2 k.c. poprzez ich zastosowanie i w efekcie brak przyjęcia, że w sprawie zachodzi współuczestnictwo materialne konieczne.

W konsekwencji podniesionych zarzutów powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania (w tym z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej), ewentualnie – o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Adwokat M. P. wniósł zażalenie na postanowienie w przedmiocie przyznania mu wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu, zarzucając:

- naruszenie § 8 pkt 7 w zw. z § 4 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu poprzez przyznanie tego wynagrodzenia w niewłaściwej wysokości;

- naruszenie art. 72 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że z uwagi na błędny sposób sformułowania żądania pozwu nie jest możliwe przyznanie każdemu z powodów z osobna kosztów zastępstwa prawnego z urzędu w sytuacji, gdy powództwo dotyczyło wierzytelności przysługującej spółce cywilnej, zaś po stronie wspólników spółki cywilnej zachodzi współuczestnictwo konieczne.

Wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez przyznanie mu wynagrodzenia w kwocie 26.568 zł, w tym VAT, oraz o zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów postępowania zażaleniowego.

Strona pozwana domagała się oddalenia apelacji i zażalenia oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja powodów jest bezzasadna.

Ustalenia dokonane w pierwszej instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Ustalony stan faktyczny nie jest także kwestionowany. Podkreślenia przy tym wymaga, że zgromadzony materiał dowodowy nie dawał podstaw do ustalenia dalszych faktów.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, co do zasady, podziela ocenę prawną Sądu Okręgowego.

Zarzuty podniesione w apelacji koncentrują się na 2-ch kwestiach: związku przyczynowym pomiędzy bezprawnym zachowaniem pozwanego Banku a szkodą w postaci wynikającej z konstrukcji roszczenia zawartego w pozwie oraz tym, czy uprawnienie powodów ma charakter podzielny, solidarny czy łączny. Zważyć przy tym należy, że przyczyną oddalenia powództwa była prawidłowa ocena Sądu I instancji o braku związku przyczynowego pomiędzy działaniem strony pozwanej a twierdzoną szkodą. Tym niemniej okoliczność związana z rodzajem uprawnienia powodów

ma w części także znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jak też decyduje o zasadności (bezzasadności) zażalenia pełnomocnika powodów. Niezbędne jest zatem ustosunkowanie się do tej kwestii.

Wymaga zatem przypomnienia, że powodowie formułując roszczenie podkreślają, że jego przedmiotem jest szkoda poniesiona przez nich jako współników spółki cywilnej. Wyraźnie wskazują, że – tak przy prezentacji stanowiska przed Sądem I instancji, jak i w apelacji – domagają się rekompensaty szkody, jaką poniosła prowadzona przez nich spółka cywilna, zaś powołane przez nich postaci szkody w oczywisty sposób wiążą się ze stratami spółki bądź brakiem dochodu spółki.

Rację zatem mają apelujący powodowie, że zgłoszone w sprawie roszczenie wiąże się z majątkiem spółki. Majątek ten jest odrębny od majątku osobistego każdego ze współników i ma charakter wspólności łącznej (art. 863 k.c.). Stąd zgłoszone przez powodów roszczenie – wedle twierdzeń pozwu – jest dochodzone na rzecz majątku wspólnego, co uzasadnia dochodzenie roszczenia na rzecz powodów łącznie. Na marginesie wskazać należy, że zasadnie też powołują apelujący, że błędne sformułowanie żądania jako zasądzenie świadczenia solidarnie, nie stanowiłoby przeszkody dla uwzględnienia powództwa wedle prawidłowej zasady uprawnienia powodów tj. łącznie (do niepodzielnej ręki). Rozstrzygnięcie takie nie stanowiłoby orzeczenia ponad żądanie (art. 321 § 1 k.p.c.), skoro zasądzona na rzecz powodów kwota mieściłaby się w globalnie dochodzonej należności, jak też zakres odpowiedzialności strony pozwanej nie byłby wyższy od wynikającego z treści zgłoszonego roszczenia.

Wskazać nadto należy, że już z powyższych względów, na podstawie samego twierdzenia pozwu, zgłoszone w sprawie roszczenie jest w części niezasadne. Skoro bowiem w niniejszej sprawie dochodzone jest roszczenie odszkodowawcze związane ze szkodą, jaka miała powstać w majątku spółki oraz legitymowani do dochodzenia tego roszczenia są łącznie współnicy spółki, to nie przysługuje ono podmiotowi, który współnikiem już nie jest. A. S. nie był współnikiem spółki tak w dacie wytoczenia powództwa, jak i w chwili wyrokowania. Tym samym nie posiada legitymacji do dochodzenia przedmiotowego roszczenia. Nie zmienia tej oceny fakt, iż uprzednio był współnikiem spółki (...). To czy ewentualna szkoda w majątku spółki przełożyła się na sytuację jego majątku osobistego nie ma w sprawie znaczenia, a należy do sfery pomiędzy powodami, w związku ze wzajemnymi rozliczeniami wynikającymi z jego wystąpienia ze spółki.

Zasadniczą i jedyną przyczyną oddalenia powództwa był pogląd Sądu I instancji, iż pomiędzy działaniem pozwanego Banku a szkodą w majątku spółki nie zachodzi związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 k.c. Przedmiotową ocenę Sąd Apelacyjny podziela. Stosowanie do § 1 w/w przepisu konieczną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej jest istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem lub zaniechaniem zobowiązanego a powstałym skutkiem w postaci szkody. Odpowiedzialność ta związana jest zatem wyłącznie z normalnymi następstwami zjawisk stanowiących jej podstawę. Dla przyjęcia odpowiedzialności zobowiązanego niezbędne jest zatem: 1/ zbadanie łańcucha skutków zdarzenia – pomiędzy poszczególnymi faktami muszą istnieć obiektywne powiązania oraz 2/ czy powiązania te należy traktować jako normalne tj. typowe, a więc niebędące rezultatem wyjątkowego zbiegu okoliczności.

Tego rodzaju związek przyczynowy nie został w sprawie przez powodów wykazany, a to na nich spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu (art. 6 k.c.).

Podkreślenia wymaga, że z mocy art. 321 § 1 k.p.c. Sąd jest związany żądaniem pozwu – nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Tym samym poza badaniem Sądu pozostawało, czy powodowie na skutek bezprawnego działania pozwanego Banku, polegającego na bezzasadnym ujawnieniu rzekomego zadłużenia T. M. i A. S. w (...), doznali jakiegokolwiek szkody. Zakres badania ograniczony był do stwierdzenia, czy skutkiem tego działania strony pozwanej powodowie doznali szkody w postaci objętej zgłoszonym roszczeniem.

W niniejszej sprawie szkodę spółki powodowie określili ostatecznie na kwotę 1.465.922 zł, na którą składały się takie postaci strat oraz utraty korzyści, jak: strata w dochodzie odnoszona do różnicy w obrocie w okresie od stycznia do lipca 2016 i w okresie od stycznia do lipca 2017 r.; dochód za 9 miesięcy odnoszony do planowanego obrotu z butiku i sklepu w nowym obiekcie; koszty sądowe wynikłe z braku środków pieniężnych; koszty zmiany kredytu preferencyjnego

przez (...) w 2014 roku na kredyt komercyjny z doliczeniem odsetek; utracony czynsz, który byłby zyskiem dla spółki, która korzystała z karencji w spłacie kredytu do lipca 2017 roku; wartość utraty wiarygodności firmy na rynku z uwagi na problemy w płatności za towary i usługi; koszty wypowiedzianych kredytów; koszty należności zasądzonych przeciwko wspólnikom spółki w postępowaniach sądowych oraz dochodzonych w drodze egzekucji; wartość uzyskanych przez wspólników pożyczek; spadek obrotów spółki w 2018 r. Z twierdzeń pozwu wynika zatem, że jedna decyzja strony pozwanej o zamieszczeniu w (...) informacji o zadłużeniu T. M. i A. S. spowodowała w istocie niewypłacalność wspólników spółki cywilnej, skoro skutkiem tego ma być szkoda w postaci niemożności dokończenia prowadzenia inwestycji (znacznego przesunięcia czasowego), czego z kolei konsekwencją ma być zaprzestanie obsługi zobowiązań spółki, wypowiedzanie umów przez kontrahentów, brak możliwości spłaty zobowiązań spółki, załamanie prowadzonej działalności gospodarczej i rażąca strata dochodów spółki.

Podkreślenia wymaga, że w sferze teoretycznej możliwe jest konstruowanie takiego łańcucha skutków zdarzeń, w którym ujawnienie nieprawdziwej informacji co do faktu i stopnia zadłużenia przedsiębiorcy spowoduje jego niewypłacalność, a w dalszej kolejności poniesienie wszelkich niekorzystnych skutków finansowych. Zdawać jednak sobie należy sprawę z tego, że przy takiej konstrukcji związek przyczynowy ma charakter złożony, wieloczynnikowy. Tym samym dla przyjęcia odpowiedzialności zobowiązanego niezbędne jest wykazanie, że pomiędzy poszczególnymi ogniwami tak złożonego związku zachodzi zależność przyczynowa. Jest bowiem oczywiste, że ujawnienie czyjegoś zadłużenia nie musi prowadzić do pogorszenia jego sytuacji majątkowej, zaś przy ujawnieniu w (...) zadłużenia przedsiębiorcy nie jest typowym skutkiem takiego działania utrata możliwości kontynuowania inwestycji, brak wywiązywania się przez przedsiębiorcę ze zobowiązań wobec podmiotów trzecich, drastyczny spadek obrotów i dochodu itp.

W zakresie tak złożonego związku przyczynowego powodowie nie tylko nie wykazali jego istnienia, lecz nawet nie podnieśli wystarczających w tym zakresie twierdzeń, pozwalających na połączenie poszczególnych ogniw łańcucha zdarzeń.

Przypomnieć zatem należy, że pierwszym twierdzonym ogniwem mającym stanowić skutek ujawnienia nieprawdziwej informacji o zadłużeniu powodów, była odmowa udzielenia T. M. i A. S. kredytów niezbędnych dla ukończenia inwestycji (czego dopiero dalszą konsekwencją miały być wszelkie niekorzystne dla powodów skutki finansowe). Powodowie ograniczyli się w tym zakresie do twierdzenia, że (...) Bank odmówił im kredytowania. Nie wykazali w jakikolwiek sposób, że w rzeczywistości o udzielenie kredytu wystąpili, że (...) Bank odmówił kredytowania, że przyczyną ewentualnej odmowy była właśnie informacja o zadłużeniu powodów (a nie inne czynniki), że uzyskanie kredytu było niezbędne dla terminowego ukończenia inwestycji, że nie posiadali własnych środków na dalsze prowadzenie inwestycji, jak też, że nie mieli innej możliwości pozyskania środków finansowych. To wszystko w sytuacji, w której twierdzenie o prowadzaniu zakrojonej na szeroką skalę działalności, w tym inwestycyjnej, opierało się na takim sposobie funkcjonowania, iż ta jedna odmowa udzielenia przez (...) Bank dalszego kredytowania zadecydowała o zaprzestaniu spłacania wierzytelności przez spółkę, o wypowiedzeniu umów przez inne banki, o skutecznym dochodzeniu należności wobec powodów przez innych wierzycieli, o znaczącym obniżeniu obrotów itp. W ramach badania przedmiotowego, wieloczłonowego związku przyczynowego musiałoby być przecież przedmiotem rozważań, czy tego rodzaju skutek jest typowy, czy – chociażby – nie wynika ze sposobu wcześniejszego funkcjonowania samych powodów.

Zasadnie zauważył także Sąd I instancji, że z samych twierdzeń pozwu wynika, iż przyczyną przystąpienia do spółki P. M. była niemożność uzyskania kredytowania przez dotychczasowych wspólników. To fakt, iż P. M. miał zdolność kredytową było ujawnioną w pozwie przyczyną zmian w składzie osobowym spółki. Powodowie nie ujawnili przy tym, czy rzeczywiście P. M. starał się o uzyskanie finansowania, uzyskał je, odmówiono mu udzielenia kredytu (pożyczki), itd. O ile bowiem podstawową przyczyną wszelkich, powoływanych przez powodów szkód było nieuzyskanie kredytu od (...) Bank na dokończenie inwestycji, to możliwość uzyskania finansowania przez nowego wspólnika spółki (który przecież po to do spółki przystąpił), przerywa kreowany adekwatny związek przyczynowy. Podniesione w tym zakresie w apelacji zarzuty nie mogą odnieść skutku. Po pierwsze, powiązane są z nowym twierdzeniem (art. 381 k.p.c.), iż P.

M. miał się starać o kredyt łącznie z A. S. (okoliczność ta nie była ujawniona i wykazana przed Sądem I instancji). Po drugie, nie wykazano, iż sam P. M. nie miał możliwości zapewnienia kredytowania spółki.

Zważyć także należy, że przy takim sposobie kreowania szkody jak czynią to powodowie, stwierdzenie istnienia adekwatnego związku przyczynowego, jego typowości oraz powiązania poszczególnych ogniw złożonego przebiegu zdarzeń, wymagało wykazania szeregu dalszych czynników, a ich weryfikacja wymagała wiedzy specjalnej. Powodowie nie zaferowali w tym zakresie adekwatnego dowodu z opinii biegłego. Jakkolwiek w pozwie wnieśli o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, to jednak zaferowana teza dowodowa ograniczona była wyłącznie do oszacowanie utraconych korzyści spowodowanych brakiem możliwości zakończenia inwestycji, z uwzględnieniem możliwych do uzyskania przychodów, gdyby inwestycja została dokończona w terminie oraz celem weryfikacji wskazanych w pozwie wyliczeń. Tym samym zgłoszona teza dowodowa zmierzała do wykazania wyłącznie szkody, a w zakresie związku przyczynowego jedynie jego fragmentów i to nie najbardziej istotnych. Podstawowym bowiem elementem tego związku nie było to, jakie były skutki nieterminowego zakończenia inwestycji, lecz to, że typowym (i podstawowym) następstwem ujawnienia w (...) informacji o zadłużeniu powodów była niemożność zakończenia inwestycji w terminie, a to w związku z załamaniem sytuacji finansowej spółki. Takiego kierunku badania sprawy przez biegłego powodowie nie zainicjowali. Po drugie – jak już wskazano – powodowie przytoczyli w tym zakresie twierdzenia faktyczne w sposób fragmentaryczny. Tym samym nie byłoby rzeczą biegłego poszukiwanie dalszych faktów dla ewentualnego zbudowania bądź weryfikowania wielocłonowego związku przyczynowego.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji, o kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygając zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik (art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).

Częściowo zasadne okazało się natomiast zażalenie pełnomocnika powodów od postanowienia w przedmiocie przyznania mu wynagrodzenia.

Co do zasady, nie ma racji załacy o ile wskazuje, iż w niniejszej sprawie winno mu być przyznane wynagrodzenie związane – oddzielnie – z reprezentacją każdego z powodów. Wedle twierdzeń pozwu, po stronie powodowej występuje współuczestnictwo materialne (a nie formalne), a w związku z tym łączna reprezentacja współuczestników materialnych przez jednego pełnomocnika uzasadnia przyznanie jednego wynagrodzenia.

Jednocześnie wskazać należy, iż brak jest konstytucyjnych podstaw do różnicowania wysokości wynagrodzenia adwokata bądź radcy prawnego w zależności od tego, czy wykonuje on swoje obowiązki z urzędu czy z wyboru. W konsekwencji, w ocenie Sądu Apelacyjnego, istniały podstawy do przyznania pełnomocnikowi wynagrodzenia w wysokości stawek minimalnych wynikających z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie tj. – z uwagi na wartość przedmiotu sporu – w wysokości 10.800 zł, z tym, że w w/w kwocie mieści się podatek VAT.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji.

SSA Robert Jurga SSA Paweł Rygiel SSO Bartosz Pniewski